

SLOVENSKE

ODBORNE

NAZVOSLOVIE

ROČNÍK I.

ČÍSLO 2.

SAV

OBSAH:

Ján Horecký: Zásady pri tvorení terminológie	33
Nomenklatúra československej kveteny I	34
Z terminológie sklárstva	41
Z terminológie baníctva I	45
Ruská terminológia národohospodárskej evidencie	54
DISKUSIE	
Ferdinand Buffa: Spájka, spájkovať, spájkovačka	59
ZPRÁVY	
F. Buffa: Ing. J. Huka, Mechanická technológia	62

Slovenské odborné názvoslovie

Ročník I. — číslo 2.

Vydáva

Nakladateľstvo Slovenskej akadémie vied
v Bratislave roku 1953

Hlavný redaktor Dr. Ján Horecký

Redakcia a administrácia: Bratislava, Kľemensova 27

Vytlačili Knižné závody, nár. podnik, Bratislava

Ročné predplatné Kčs 100.—, jednotlivé číslo Kčs 10.—
Výmer PIO čís. 12.067/1952-IV/2.

ZÁSADY PRI TVORENÍ TERMINOLÓGIE

Ján Horecký

Hlavnou zásadou pri tvorení a uštalovaní slovenských odborných názvov je nám rešpektovanie stalinskej zásady, že každý jazyk sa vyvíja podľa vlastných vnútorných zákonov. Aj spisovná slovenčina ako každý jazyk má určité vnútorné zákony, podľa ktorých sa spravuje jej gramatická stavba, slovná zásoba i hlásková podoba. Pritom je dôležité, že tieto zákony, i keď nie sú nemenné, predsa sú len prvkom veľmi stálym.

V dnešnej spisovnej slovenčine napr. platí zásada, že na začiatku slova nemôže stáť spoluhláska *j* so samohláskou *i* alebo *í*. Preto nie sú v slovenčine možné slová ako *jilm*, *jíl*, *jitrocel*, *jimka*, ktoré sú bežné v češtine. Proti českej skupine *ji-* na začiatku slova máme v slovenčine alebo len samohlásku *i* (napr. *íl*), alebo skupinu *ju-* (*jutro*), alebo konečne je tu slovo tvorené od úplne iného základu.

Táto hlásková odlišnosť slovenčiny od češtiny práve zabraňuje preberať termíny mechanicky z češtiny, hoci niet sporu, že čeština je svojou hláskoslovnou i gramatickou stavbou veľmi blízka slovenčine a preto vždy bola dôležitým prameňom preberania slov.

Ďalšou vnútornou zákonitosťou jazyka je diferenciacia, rozlišovanie jednotlivých slovtvorných prípon na jemné, ale predsa len rozlišiteľné významové odtienky, ktoré treba pri tvorení termínov využívať. Tak napr. treba zachovávať význam prípony *-ací* i veľmi blízkej prípony *-avý* a teda rozlišovať medzi prídavnými menami *stúpačí* — *stúpavý*, *klesací* — *klesavý* a pod.

Pritom je jasné, že vo všetkých prípadoch tvorenia nových termínov sa musíme orientovať na živé slovtvorné typy, lebo len tie zaručujú, že utvoreným slovám bude každý rozumieť a že ich budú všetci rovnako chápať. Takým živým a vývinu schopným slovtvorným typom v dnešnej slovenčine je napr. tvorenie názvov osôb podľa ich význačnej činnosti príponou *-č* od nedokonavých sloviac, napr. *páliť* — *palič*, *plánovať* — *plánovač* a pod. Odumierajúcim slovtvorným typom v dnešnej slovenčine je za sa napr. tvorenie mien zamestnania príponou *-ár* od sloviac, napr. *liečiť* — *lekár*, *pišať* — *pisár* a pod.

Také termíny, ktoré už podľa jazykovej stavby možno aspoň zčasti porozumieť — a to sú všetky slová tvorené podľa živých slovotvorných typov — nazývame významovo priezračnými. Je pochopiteľné, že pri ustaľovaní terminológie sa usilujeme odstrániť všetky významovo nepriezračné termíny, pokiaľ to, pravda, nie je v rozpore so zásadou ustálenosti slovníka.

Ako názorný príklad tu môžeme uviesť slovo *tečna*. Toto slovo nijako nevyjadruje, že ide o priamku, ktorá sa v určitom bode dotýka krivky, pretože základ *teč-* sa v súčasnom jazyku nevyhnutne asociuje s významom slovesa *tečť*, *tečiem*. No na druhej strane máme pre vyjadrenie tohto pojmu živé sloveso *dotýkať sa* (veď aj hovoríme, že „tečna“ sa dotýka krivky v bode A), preto treba pomenovanie pre „tečnu“ utvoriť od základu *dotyk-*. Pretože v takýchto prípadoch je živé tvorenie príponou *-nica*, dostaneme slovo *dotyčnica*, ktoré je významovo úplne priezračné. Okrem toho má ešte aj tú výhodu, že nie je vlastne nijakou novinkou, lebo v slovenskej matematickej literatúre, napr. v učebniciach matematiky sa používalo už v minulom storočí. Splňuje teda aj požiadavku významovej priezračnosti, aj požiadavku tradičnosti, preto sme ho zaviedli miesto doterajšieho názvu „tečna“ alebo neobratne poslovenčeného názvu „tyčnica“.

Napokon je pri rozhodovaní o zavedení alebo ustálení niektorého názvu dôležité aj to, aby sa od neho dali ľahko a pravidelne tvoriť všetky potrebné odvodeniny. Takým terminom, ktoré vyhovujú tejto požiadavke, hovoríme, že sú nosné.

Záverom možno shrnúť, že pri ustaľovaní a tvorení slovenskej odbornej terminológie sú smerodajné a záväzné tieto kritériá: súhlas s celkovými vnútornými zákonmi vývinu spisovnej slovenčiny, orientácia na živé slovotvorné typy, významová priezračnosť a nosnosť terminov. Dúfajme, že ich správnym aplikovaním sa nám čoskoro podarí vybudovať správnu a všeobecne prijímanú slovenskú terminológiu pre všetky vedné odbory.

NOMENKLATÚRA ČESKOSLOVENSKEJ KVETENY I.

Kmeň: Cormophyta — Rastliny cievnaté

Oddelenie 1: Pteridophyta — Papraďorasty

Trieda A.: Lycopodinae — Plavúne

Rád 1.: Lycopodiales — Plavúňotvaré

Čeľaď 1.: Lycopodiaceae — Plavúňovité

Rád 1.: Lycopodiurn — Plavúň

Lycopodium selago — Plavúň jedlovitý

Lycopodium inundatum — Plavúň zaplavovaný

Lycopodium clavatum — Plavúň obyčajný

Lycopodium annotinum — Plavúň pučivý

Lycopodium complanatum — Plavúň sploštený

I. subsp. anceps — Plavúň sploštený dvojhraný

II. subsp. tristachyum — Plavúň sploštený trojklásy

III. subsp. Issleri — Plavúň sploštený Isslerov

Lycopodium alpinum — Plavúň alpský

I. subsp. cupressifolium — Plavúň alpský cyprusolistý

II. subsp. Kablikianum — Plavúň alpský Kablikovej

Rád II.: Selaginellales — Plavúňkotvaré

Čeľaď 2.: Selaginellaceae — Plavúňkovité

Rád 2.: Selaginella — Plavúňka

Selaginella selaginoides — Plavúňka hrbitá

Selaginella helvetica — Plavúňka švajčiarska

Trieda B.: Isoëtinae — Šidlatky

Rád III.: Isoëtiales — Šidlatkotvaré

Čeľaď 3.: Isoëtaceae — Šidlatkovité

Rád 3.: Isoëtetes — Šidlatka

Isoëtetes lacustris — Šidlatka jazerná

Isoëtetes echinospora — Šidlatka ostnatovýtrusová

Trieda C.: Equisetinae — Prasličky

Rád IV.: Equisetales — Prasličkotvaré

Čeľaď 4.: Equisetaceae — Prasličkovité

Rád 4.: Equisetum — Praslička

Equisetum arvense — Praslička roľná

Equisetum dubium — Praslička pochybná

Equisetum litorale — Praslička pobrežná

Equisetum maximum — Praslička obrovská

Equisetum silvaticum — Praslička lesná

Equisetum pratense — Praslička lúčna

Equisetum palustre — Praslička močiarňa

Equisetum fluviatile — Praslička riečna

Equisetum hiemale — Praslička zimná

Equisetum Moorei — Praslička Moorova

Equisetum ramosissimum — Praslička vetvistá

Equisetum variegatum — Praslička pestrá

Trieda D.: Filicínae — Paprade

Rad V.: Ophioglossales — Jazykotváre

Čeľaď 5.: Ophioglossaceae — Jazykovité

Rod 5.: Botrychium — Vratička

Botrychium lunaria — Vratička mesiačikovitá

Botrychium multifidum — Vratička mnohožrázozová

Botrychium simplex — Vratička jednoduchá

Botrychium virginianum — Vratička virginianska

Botrychium matricariaefolium — Vratička rumančekolistá

Rod 6.: Ophioglossum — Jazyk

Ophioglossum vulgatum — Jazyk hádi

Rad VI.: Polypodiales — Sladičotváre

Čeľaď 6.: Osmundaceae — Osmundovité

Rod 7.: Osmunda — Osmunda

Osmunda regalis — Osmunda kráľovská

Čeľaď 7.: Hymenophyllaceae — Blanolisťníkovité

Rod 8.: Hymenophyllum — Blanolisťník

Hymenophyllum tunbridgense — Blanolisťník kentský

Čeľaď 8.: Polypodiaceae — Sladičovité

Rod 9.: Woodsia — Woodsia

Woodsia ilvensis — Woodsia skalná

I. subsp. rufidula — Woodsia skalná hrđzavá

II. subsp. alpina — Woodsia skalná alpínska

Rod 10.: Cystopteris — Pľuzgierník

Cystopteris fragilis — Pľuzgierník krehký

I. subsp. eufragilis — Pľuzgierník krehký pravý

II. subsp. regia — Pľuzgierník krehký kráľovský

Cystopteris montana — Pľuzgierník horský

Cystopteris sudetica — Pľuzgierník sudetský

Rod 11.: Matteucia — Perovník

Matteucia struthiopteris — Perovník pštroší

Rod 12.: Phegopteris — Sladičovec

Phegopteris polypodioides — Sladičovec bučinový

Phegopteris dryopteris — Sladičovec dúbavový

Phegopteris Robertiana — Sladičovec Robertov

Rod 13.: Dryopteris — Papraď

Dryopteris filix-mas — Papraď samčia

Dryopteris diligena — Papraď obojaká

Dryopteris thelypteris — Papraď močiarna

Dryopteris oreopteris — Papraď horská

Dryopteris cristata — Papraď hrebénistá

Dryopteris Tauschii — Papraď Tauschova

Dryopteris austriaca — Papraď rakúska

I. subsp. spinulosa — Papraď rakúska ostnatá

II. subsp. dilatata — Papraď rakúska rozložená

III. subsp. hybr. neglecta — Papraď rakúska nebadaná

Dryopteris subalpina — Papraď subalpínska

Dryopteris remota — Papraď oddialená

Rod 14.: Polystichum — Papradník

Polystichum lonchitis — Papradník kopljovitý

Polystichum lobatum — Papradník laločnatý

Polystichum illyricum — Papradník ilýrsky

Polystichum setiferum — Papradník štetinkatý

Polystichum Braunii — Papradník Braunov

Polystichum Luerssenii — Papradník Luerssenov

Rod 15.: Asplenium — Slezinník

Asplenium septentrionale — Slezinník severný

Asplenium germanicum — Slezinník nemecký

Asplenium trichomanes — Slezinník červený

Asplenium viride — Slezinník zelený

Asplenium adnigrum — Slezinník nepravý

Asplenium ruta-muraria — Slezinník rutovitý

Asplenium Preissmannii — Slezinník Preissmannov

Asplenium adiantum-nigrum — Slezinník čierny

I. subsp. nigrum — Slezinník čierny pravý

II. subsp. cuneifolium — Slezinník čierny hadcový

Asplenium fontanum — Slezinník prameništý

Rod 16.: Athyrium — Papradka

Athyrium filix-femina — Papradka samčia

Athyrium alpestre — Papradka alpínska

Rod 17.: Struthiopteris — Rebrovka

Struthiopteris spicant — Rebrovka rôznolistá

Rod 18.: Phyllitis — Jelení jazyk

Phyllitis scolopendrium — Jelení jazyk celolistý

Rod 19.: Ceterach — Ceterach

Ceterach officinarum — Ceterach lekársky

Rod 20.: Notholaena — Šupinatka

Notholaena Marantae — Šupinatka Marantova

Rod 21.: Cryptogramma — Kučeravec

Cryptogramma crista — Kučeravec čiarokovitý

Rod 22.: Pteridium — Papradie

Pteridium aquilinum — Papradie orličie

Rod 23.: Polypodium — Sladič

Polypodium vulgare — Sladič obyčajný

Trieda E.: Hydropteridinae — Papradňorasty vodné

Riad VII.: Marsilliales — Marsiliovité

Čeľaď 9.: Marsiliaceae — Marsiliovité

Rod 24.: Marsilia — Marsilia

Marsilia quadrifolia — Marsilia štvorlistá

Rod 25.: Pilularia — Loptovka

Pilularia globulifera — Loptovka guľkonosná

Riad VIII.: Salviniiales — Salviniotvaré

Čeľaď 10.: Salviniaceae — Salviniotvé

Rod 26.: Salvinia — Salvinia

Salvinia natans — Salvinia plávajúca

Čeľaď 11.: Azollaceae — Azolovité

Rod 27.: Azolla — Azola

Azolla caroliniana — Azola americká

Oddelenie 2.: Spermatophyta — Rastliny semenné

Pododd. 2a.: Gymnospermae — Nahosemenné

Trieda F.: Ginkgoinales — Ginkgo

Riad IX.: Ginkgoales — Ginkgokveté

Čeľaď 12.: Ginkgoaceae — Ginkgovité

Rod 23.: Ginkgo — Ginkgo

Ginkgo biloba — Ginkgo dvojlaločné

Trieda G.: Coniferae — Ihličiny

Riad X.: Taxales — Tisokveté

Čeľaď 13.: Taxaceae — Tisovité

Rod 29.: Taxus — Tis

Taxus baccata — Tis obyčajný

Riad XI.: Abietales — Jedľokveté

Čeľaď 14.: Abietaceae — Jedľovité

Podčeľaď 14a.: Abietoideae

Rod 30.: Abies — Jedľa

Abies pinsapo — Jedľa španielska

Abies alba — Jedľa biela

Abies Nordmanniana — Jedľa Nordmannova

Abies sibirica — Jedľa sibijska

Abies balsamea — Jedľa balzamová

Abies concolor — Jedľa srienistá

Abies grandis — Jedľa obrovská

Rod 31.: Pseudotsuga — Douglaska

Pseudotsuga taxifolia — Douglaska tisolistá

Rod 32.: Tsuga — Tsuga

Tsuga canadensis — Tsuga kanadská

Rod 33.: Picea — Smrek

Picea excelsa — Smrek obyčajný

I. subsp. vulgaris — Smrek obyčajný európsky

II. subsp. alpestris — Smrek obyčajný alpský

III. subsp. obovata — Smrek obyčajný sibírsky

Picea glauca — Smrek sivý

Picea mariana — Smrek čierny

Picea pungens — Smrek pichľavý

Picea Engelmannii — Smrek Engelmannov

Picea omorica — Smrek omorika

Picea falcata — Smrek sitkanský

Rod 34.: Cedrus — Céder

Cedrus atlantica — Céder atlaský

Rod 35.: Larix — Smrekovec

Larix decidua — Smrekovec opadavý

I. subsp. europaea — Smrekovec opadavý európsky

II. subsp. polonica — Smrekovec opadavý poľský

III. subsp. sibirica — Smrekovec opadavý sibírsky

Larix leptolepis — Smrekovec japonský

Rod 36.: Pseudolarix — Pasmrekovec

Pseudolarix Kaempferi — Pasmrekovec Kaempferov

Podčeľaď 14b.: Pinoideae

Rod 37.: Pinus — Borovica

Pinus divaricata — Borovica Banksova

Pinus spuria — Borovica hybridná

Pinus silvestris — Borovica sosna

Pinus mugo — Borovica horská

I. subsp. uncinata — Borovica horská barinná

II. subsp. mughus — Borovica horská kosodrevina

Pinus Fockelii — Borovica Fockova

I. subsp. hybr. digenea — Borovica Fockova podvojná

II. subsp. hybr. Čelakovskiorum — Borovica Fockova Čelakovských

Pinus nigra — Borovica čierna

Pinus pinea — Borovica pinia

Pinus halepensis — Borovica halepská

Pinus maritima — Borovica prímořská

Pinus Jeffreyi — Borovica Jeffreyova

Pinus ponderosa — Borovica ťažká

Pinus rigida — Borovica tuhá

Pinus cembra — Borovica himba

Pinus strobus — Borovica Weymouthova (vejmutovka)

Pinus excelsa — Borovica štíhla

Pinus peuce — Borovica balkánska

- Čeľaď 15.: Taxodiaceae — Tisovcovité
 Rod 38.: Sequoia — Sekvoja
 Sequoia gigantea — Sekvoja mamutia
 Rod 39.: Taxodium — Tisovec
 Taxodium distichum — Tisovec dvojradový
 Čeľaď 16.: Cupressaceae — Cyprusovité
 Podčeľaď 16a.: Thujoideae
 Rod 40.: Thujopsis — Tujovka
 Tujopsis dolabrata — Tujovka japonská
 Rod 41.: Thuja — Tuja
 Thuja occidentalis — Tuja západná
 Thuja plicata — Tuja riasnatá
 Thuja orientalis — Tuja východná
 Podčeľaď 16a.: Cupressoidaeae
 Rod 42.: Chamaecyparis — Cyprušteľ
 Chamaecyparis thuyoides — Cyprušteľ tujovitý
 Chamaecyparis nootkatensis — Cyprušteľ nutkanský
 Chamaecyparis Lawsoniana — Cyprušteľ Lawsonov
 Chamaecyparis obtusa — Cyprušteľ tupolistý
 Chamaecyparis pisifera — Cyprušteľ hrachonosný
 Podčeľaď 16c.: Juniperoidaeae
 Rod 43.: Juniperus — Borievka
 Juniperus communis — Borievka obyčajná
 I subsp. eucommunis — Borievka obyčajná pravá
 II subsp. nana — Borievka obyčajná nízka
 Juniperus chinensis — Borievka čínska
 Juniperus virginiana — Borievka virginianska
 Juniperus sabina — Borievka nelata

- Trieda H.: Tracheatinae — Cievnatce
 Rad XII.: Ephedrales — Chvojníkovité
 Čeľaď 17.: Ephedraceae — Chvojníkovité
 Rod 44.: Ephedra — Chvojník
 Ephedra distachya — Chvojník dvojkľasý
 Pododdelenie 2b.: Angiospermae — Krytosemenné
 Trieda I.: Dicotyledoneae — Dvojkľáče
 Podtrieda Ia.: Archichlamydae — Prvoobalné
 Rad XIII.: Ranunculales — Iskerníkovité
 Čeľaď 18.: Magnoliaceae — Magnoliovité
 Rod 45.: Magnolia — Magnolia
 Magnolia denudata — Magnolia lysá
 Magnolia Soulangeana hort. — Magnolia Soulangeova
 Magnolia obovata — Magnolia vajcovitolistá

- Magnolia acuminata — Magnolia končistolistá
 Magnolia grandiflora — Magnolia veľkokvetá
 Rod 46.: Liriodendron — Laliovník
 Liriodendron tulipifera — Laliovník tulipánokvetý
 Čeľaď 19.: Calycanthaceae — Kalykantovité
 Rod 47.: Calycanthus — Kalykant
 Calycanthus floridus — Kalykant floridský
 Čeľaď 20.: Nymphaeaceae — Leknovité
 Rod 48.: Nuphar — Leknica
 Nuphar luteum — Leknica žltá
 Nuphar Spennerianum — Leknica Spennerova
 Nuphar pumilum — Leknica malá
 Rod 49.: Nymphaea — Lekno
 Nymphaea alba — Lekno biele
 Nymphaea borealis — Lekno severné
 Nymphaea candida — Lekno jasnobiele
 Čeľaď 21.: Ceratophyllaceae — Rožkatcovité
 Rod 50.: Ceratophyllum — Rožkatec
 Ceratophyllum demersum — Rožkatec ponorený
 Ceratophyllum submersum — Rožkatec pohrúžený

Z TERMINOLOGIE SKLÁRSTVA

- alabastrové sklo** = opakové sklo = parafínové sklo
 druh nepriehľadného skla s obsahom kalcida
- crystalit**
 kryštálová modifikácia kyslíčnika kremičitého
- čiriacce suroviny**
 druh pomocných sklárskych surovín na homogentizáciu a odplynenie skloviny
- deformačná teplota**
 teplota mäknutia keramického výrobku
- dĺhľ sklo**
 sklo, ktoré má dlhý teplotný interval spracovateľnosti
- flintové sklo**
 sklo s obsahom až 80% PbO
- glazovaný tovar** (nespr. glazúrovaný tovar)
 tovar, opatrený glazúrou
- glazúra**
 sklovitý povlak, vpálený do povrchu kovového, keramického, resp. sklárskeho výrobku
- aravúra skla**
 rytie skla

hydrolytická trieda skla

kritérium pre posúdenie chemickej odolnosti skla podľa množstva odparku, získaného vylúhovaním 10 g sklenej krupice predpísanej zrnitosti dest. vodou po určitý čas

hygrométer = vlhkomer

prístroj na meranie vlhkosti vzduchu

chladnica sklárska pec

ohrievacia pec, v ktorej sa sklárske výrobky pozbavujú vnútorného napätia

infuzóriová blinka = diatonit = kremelina

druh amorfnej kyseliny kremičitej, vzniknutej zo skupín sladkovodných rias. Vyniká malou litrovou váhou a výbornou tepelnou izoláciou

kalené sklo (nespr. tvrdené sklo, vytvrdzované sklo)

sklársky výrobok prudko schladený, vyznačujúci sa veľkou odolnosťou voči rozbitiu

kalldo

látka v skle ťažko rozpustná, ktorá robí sklo nepriehľadným

komorová chladnica pec

periodicky pracujúca pec, v ktorej sa sklárske výrobky pozbavujú vnútorného napätia

korunové sklo

optické sklo s malým indexom lomu

krátke sklo

sklo, ktoré má krátky teplotný interval spracovateľnosti

krištáľové sklo

sklo obsahujúce vyše 22% PbO

kryštalizácia lineárna

zväčšovanie sa vylúčených kryštálových zárodok

kryštalizácia spontánna

vznik kryštalizačných centier, kryštálových zárodok

fahčivo (nespr. fahčidlo)

prísada snižujúca objemovú váhu keramického výrobku

lazúrovanie skla

spôsob povrchového farbenia skla

mäkké sklo = fahko taviteľné sklo**mariánske sklo**

druh sadrovca (minerál $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$), tvoriaci priehľadné tabuľky sklovitého vzhľadu

matrica

forma, v ktorej sa lisuje plastická hmota, napr. sklovina, keramická kompozícia a pod.

uabiehajúce farby (nespr. nabehacie farby)

farby, ktoré sa objavia po dodatočnom zohriatí sklárskeho výrobku

náhradné sklárske suroviny

suroviny, ktorými vnášame do skla súčasne viac komponentov, najmä aerálie a SiO_2

odprašovač

zariadenie na odstraňovanie prachu a vzduchu

opáľové sklo = mliečne sklo

druh opakového skla

ostrivo = odučňovačlo (nespr. ostrídlo)

syrká neplastická prísada do keramickej zeminy

paňva = pernica

šamotový téglik, v ktorom sa tavia sklárska smes

paňvová pec

druh sklárskej pece, kde sa sklárska smes tavia v jednotlivých paňvách

pásmo likvidus

teplotné pásmo, v ktorom je sklovina riedko tekutá

pásmo solidus

teplotné pásmo, v ktorom viskozita skloviny stúpa natoľko, že štruktúrne usporiadanie môžeme pokladať za skončené

pásmo viskózneho fázy

teplotné pásmo, v ktorom tekuté sklo prešlo do formovateľného stavu

pásová chladnica pec = tmelová chladnica pec

kontinuálne pracujúca pec, v ktorej sa sklárske výrobky pozbavujú vnútorného napätia

patrica

piest, ktorým sa plastická hmota vlihuje do matrice

plávák

súhrnný názov pre pomocné zariadenie, plávajúce na sklovine

plniť vsádzky

automatické zariadenie na plnenie vaňových peceí

pneumatická písťala

zariadenie na strojové formovanie skloviny stlačeným vzduchom

polokrištáľové sklo

sklo, kde PbO je zčasti nahradený BaO

pórovité sklo

sklo prestúpené kapilárnymi pórmí

prejimané (podjimané) sklo

sklársky výrobok, farbený vrstvičkou farebného skla na vonkajšej, resp. vnútornej strane

prietoková vaňa

druh vaňovej pece na kontinuálnu prevádzku

pyrometer

prístroj na meranie vysokých teplôt

rafinácia skla

zošľachtovanie skla brúsením, leštením, leptaním atď.

Reaumurov porcelán

náročky rozosklenené sklo, vzhľadom podobné porcelánu

regeneratívna vaňa

sklárska vaňová pec, vykurovaná regeneratívnym spôsobom, t. j. predhriatym generátorovým plynom i vzduchom

rekuperatívna vaňa

sklárska vaňová pec, vykurovaná rekuperatívnym spôsobom, t. j. predhriatym vzduchom a studeným generátorovým plynom

rozosklenené sklo = devitrifikované sklo (nespr. odsklenené sklo)

sklo, v ktorom v dôsledku zrušenia podmienok metastability vykryštalovali sklotvorné kyslíčníky a ich slúčeniny

silikátový priemysel = kremičitanový priemysel

priemysel spracúvajúci suroviny bohaté na SiO_2

sklárska pec

pec, v ktorej sa taví

sklárska pišťala

zariadenie na formovanie skloviny stlačeným vzduchom

sklársky piesok

základná sklárska surovina

sklo fahané

druh plochého i dutého skla, zhrubnutého tahaním skloviny do výšky (tabule, rúry)

sizičky

krehké sklené útvary, vznikajúce hliatím tekutej skloviny do vody

stavivo (nevhodne: stavebná hmota, nespr. stavebnina)

materiál používaný v stavebníctve

štrasové sklo

sklo s obsahom PbO a B_2O_3

fahomer

prístroj na meranie tahu (prúdenia plynov)

tavivo (nespr. tavidlo)

prísada snižujúca teplotu mäknutia keramických hmôt

termický rozbor = termická analýza

sledovanie časového priebehu teplotných zmien

tridymit

kryštálová modifikácia kyslíčníka kremičitého

trok = koryto

nádoba, v ktorej sa sklárska smes ručne dopravuje do pece

tuhý rozlok

sústava smesových kryštálov, dokonale miešateľných v tekutom i tuhom skupenstve

tvrdé sklo = fažko taviteľné sklo**vaňová pec**

druh sklárskej pece s jedným tavným piestom

vrstevnaté sklo

sklo složené z viac platní obyčajného alebo kaleného skla a sľepené vrstvou organickej látky

vsádzka (nespr. šarža)

v technológii všeobecne názov pre kompozíciu surovín, ktorá ide na spracovanie, napr. na tavenie, destiláciu, kondenzáciu, vyľuhovanie atď.

vuľkanický obsidián = sklená láva

prírodný sklovitý minerál

Z TERMINOLOGIE BANÍCTVA I**banská prevádzka**

zaistenie chodu závodu vo všetkých oddeleniach, aby dobývanie ťžitkového nerastu bolo plynulé

banská vlhkosť

zvýšený obsah vodnej pary v banskom vzduchu následkom odparovania banských yód, keďže v bani toto odparovanie umožňuje vyššiu teplota a tým menšia relatívna vlhkosť

banská voda

voda vnikajúca podzemnými trhlinami alebo priepustnými podzemnými vrstvami do banských priestorov alebo vytekajúca z nich na povrch

banská výroba

množstvo získanej rudy za isté obdobie buď z jednej bane, z viacerých baní alebo zo všetkých baní podľa druhu ťžitkových nerastov; niekedy úhrnné množstvo získaných ťžitkových nerastov

banské drevo

guľatina určená na vystužovanie banských priestorov

banské náklady

všetky výdaje spojené s banskou prevádzkou

banský denník

zápisová kniha na bani pre dôležité a bezpečnostné skutočnosti prevádzky

banský majster (hutman)

banský technik, ktorý bezprostredne riadi a kontroluje prácu baníkov priamo na pracoviskách

banský oheň

oheň, ktorý vznikol v podzemných banských priestoroch

banský plyn (metán)

chemická zlúčenina uhlíka so 4 atómami vodíka (CH_4), ktorá je zápalná a prípadne výbušná (ak sa primieša do vzduchu 5–14% metánu)

banský revír

časť bane, v ktorej sa hodlá, alebo v ktorej sa už dobýva ťžitkovú nerast. Inokedy rozumieme revírom aj niekoľko baní prirodzenej súvislosti

banský riad = banské náčinie

nástroje potrebné pre baníka pri dobývaní ťžitkového nerastu (napr. nosák, lopata, graca, korytko atď.)

banský tesár

zapracovaný baník, ktorý robí špeciálnu drevenú výstroj banských diel

banský výrobok

ťžitkový nerast vydobytý a upravený pre ďalšiu potrebu

bod zarážky

miesto, kde sa začína s povrchu hĺbiť jama alebo razíť chodba

bobatá celina

časť ložiska so zvlášť bohatou kovnatosťou

brázda (šram)

úzký, hlboký zárez do sloja, súběžný s uvrstvením sloja. Vytvára sa pre uľahčenie odlomenia horniny

celik

časť ložiska alebo horniny úmyselne ponechaná z bezpečnostných dôvodov

celina

nedotknuté banské pole, do ktorého sa podľa plánu vylamujú potrebné banské diela

clachovňa

miestnosť, kde sa zisťuje pred vstupom do bane alebo po východe z bane prítomnosť baníkov

čefba

čelo chodby, ktorú pri razení vylamujeme

dedičná štáňa

hlavná chodba, otvárajúca banský revír, vylomená v najnižšej možnej polohe v doline. Služí pre dopravu, vetranie, odvodňovanie celej súboru baní

dobývanie

získavanie ťžitkového nerastu v poruboch

dobývanie do poľa

dobývanie ťžitkového nerastu od úvodného diela alebo prekopu smerom k hranici banského poľa

dobývanie kridlové

spôsob dobývania, pri ktorom sa ťžitkový nerast rúbe od miesta začiatku porubu na jednu stranu alebo na obidve strany. Podľa toho rozoznávame dobývanie jednokridlové alebo dvojkridlové

dobývanie s fúkanou základkou

dobývací spôsob, pri ktorom sa vyrúbané priestory zaplňujú jalovinou, ktorá sa zo zakladacieho stroja do určeného miesta vyfukuje stlačeným vzduchom

dobývanie s plavenou základkou

metóda, pri ktorej sa vydobytý priestor vyplňuje smesou piesku, štrku a vody dopravovanou na určené miesto tlakovým potrubím

dobývanie s podsádzkou

spôsob dobývania, pri ktorom sa vydobyté priestory zaplňujú jalovinou získanou priamo v bani alebo dovezenou s povrchu

dobývanie so širokým predkom (vráhlom)

dobývací spôsob, pri ktorom sa ťžitkový nerast dobýva širokou čelou

dobývanie z poľa

dobývanie ťžitkového nerastu od hranice banského poľa alebo revíru smerom k prekopu alebo k úvodnému dielu

dobyvatelnosť

možnosť dobývania ťžitkového nerastu pre obsah rudy alebo pre dostatočné množstvo ťžitkového nerastu

dopravná jama = ťažná jama

úvodné dielo (svislé alebo uklonené), ktorým sa ťaží (dopravuje) vyrúbaný ťžitkový nerast na povrch a spúšťa sa potrebný materiál (drevo, podsádzka a pod.)

dovreňná

chodba, ktorá stúpa pod určitým uhlom

dovreňné dobývanie

dobývací spôsob, pri ktorom sa ťžitkový nerast rúbe proti úklonu ložiska (od spodnej smernej chodby k vyššej smerom hore)

dvojstranný porub

dobývací spôsob, pri ktorom sa od spojovacej chodby alebo komína dobýva ťžitkový nerast v ložisku alebo žile na obidve strany

etážová klietka

ťažná klietka s viacerými podlahami pre vozíky (sú 2–8-etážové)

fúkaná základka

spôsob podsádzania vyrúbaných priestorov jalovinou, ktorá sa vŕtkuje zo zakladacieho stroja stlačeným vzduchom do určeného miesta

graca

druh motyky so širokým ostrím, ktorá sa používa pri ručnom nakladaní rúbanicy pomocou korýtok, resp. prihrnovaním na dopravný prostriedok

hlbenie jamy

vytlomenie svislého úvodného, bankského diela v hornine

hlbič

banský robotník, zapracovaný pri hlbení šacht

hniezdo stojky

prehlbenina vytesaná v pevnej podložnej hornine, do ktorej sa stojka postaví (zahniezdi)

hrúbka (mocnosť) vrstvy horniny

kolmá vzdialenosť dotykových plôch, ktoré oddeľujú vrstvu od susedných hornín

jalovina

hornina, ktorá neobsahuje úžitkový nerast. Získava sa pri razení bankských diel, prípadne ju zvlášť dobývame v bani alebo na povrchu

kanaďský zálohm

spôsob vytvorenia zálohu odstrelom vrtoz založených v skupine tesne a rovnobežne vedľa seba, pričom stredný vrt má väčší priemer a nenabíja sa

križovaná žila

žila pretatá inou žilou priečne na svoj smer

križovanie žil

priečne pretnutie dvoch alebo viac žil

križiúteja žila

žila, ktorá pretína inú žilu priečne na jej smer

lava

drevený chodník nad otvoreným vodným jarkom v chodbe

lezné oddelenie

osobitné oddelenie pre stúpanie osôb v úklonných alebo svislých jamách

múr na sucho

v bani postavený múr z jalového materiálu bez spojiva

nakladač

mladší robotník, ktorý nakladá nerast na dopravný prostriedok (banský vozík, pás, hrabľový dopravník atď.)

nakladač

stroj na stlačený vzduch alebo elektrinu, ktorým sa mechanicky na-

kladá narúbaný alebo odstrelený nerast na dopravný prostriedok (banský vozík, pás, hrabľový dopravník atď.).

nárazisko

miesto v bani, kde sa vozíky dávajú do dopravy mechanickým dopravným zariadením (lanovka, svislá ťažba v jame)

narážač

robotník, ktorý vsunuje plné a vysunuje prázdne vozíky z kletky na nárazišti

narážanie

ručné alebo mechanické vsunovanie bankských vozíkov do kletky

obliekárň

miestnosť, kde sa baníci preobliekajú do pracovných šiat a kde sú ich šaty uschované

obloženie

zadejenie určitého počtu baníkov v bani na jednotlivé pracoviská podľa poriadku, ktorý bol určený plánovaním na určité obdobie

oddelenie bane = revír = účastok

časť bane, v ktorej sa samostatne dobýva. V užšom slova zmysle sa takému oddeleniu hovorí tiež revír (účastok)

odpočívadlo

povala na odpočinok osôb, ktoré ležia v leznom oddelení úklonnej alebo svisléj jamy

odväz

miesto, kam odväzame a vysypávame nepotrebnú jalovinu a odpadky z bane; rozumie sa tým aj nasypaná jalovina

ohrzdník

nevyrúbaný pruh úžitkového nerastu dopri svážni alebo banskej chodbe pre jej ochranu počas prevádzky

otváarka

banícka činnosť, ktorá nasleduje po skončení prieskumu ložiska. Tým sa ložisko dôkladnejšie otvorí a prístupní pri súčasnom rozčenení na vhodné úseky, ktoré sa postupne a plánovite dobývajú a vytážia

pilier

časť ložiska v plnej mocnosti, ohraničená so všetkých strán bankskými dielami

pilierovanie

dobývací metóda, pri ktorej sa ložisko rozdelí na určité úseky a tieto časťovými bankskými dielami na tzv. piliere, z ktorých sa každý samostatne dobýva

podajná stojka

výstuž zhotovená tak, aby sa abnormálnemu horskému tlaku poddala, resp. dovolila klesnúť; nadoložiu bez toho, že by sa porušila

podšádzka

materiál, ktorým sa vyrábané priestory vyplňujú; v prenesenom slova smysle sú to vyrábané priestory podsadené jalovinou alebo iným nepotrebným materiálom (piesok, úpravenské odpadky, hlina ap.)

podšádzkár

banský robotník, ktorý pracuje pri zakladaní vyrábaných priestorov

podvojná ťažba

doprava jamou s dvoma súpravami ťažných strojov

podvojná chodba

dve rovnobežné chodby spojené v určitých vzdialenostiach prerážkami. Zriaďujú sa pre vedenie vzduchu jednou chodbou tam a druhou späť

podzemná prevádzka

zaistenie chodu banského zariadenia a banských prác pod zemou pre plynulú banskú výrobu

porub

pracovisko, na ktorom sa bezprostredne uvoľňuje a odlamuje úžitkový nerast

porubište

pred pracovným predkom sa nachádzajúci voľný priestor, v ktorom sa vykonávajú všetky pracovné úkony spojené s rúbaním úžitkového nerastu

porubová celina

dosiaľ nevyporubovaná časť porubového poľa, zvaná tiež panenskú pole

porubová dĺžka

čelný rozmer porubu

porubová chodba

chodba bezprostredne zapojená na porub, ktorá vedie k porubu alebo z porubu (a slúži na dopravu hmôt alebo na vetranie) až ku spoločnej alebo základnej chodbe

porubová kletka

výstuž používaná pri dobývaní na podchytenie nadložných vrstiev; pozostáva z drevených trámov položených krížom na seba

porubová komora

porubovaný priestor veľkých rozmerov, ktorý vzniká pri dobývaní mocných vodorovných alebo mierne uklonených slojov metódou tzv. komorovania

porubová stena

obnažená časť ložiska v dlhom porubovom bloku, z ktorého uvoľňujeme a odlamujeme dobývaný nerast

porubová strata

zvýšok z úžitkového nerastu v zemi pri porubovaní

porubová sväzňa

banské dielo razené v porubovom poli v úklone ložiska (žily) a slúžiace na spúšťanie nerastu narúbaného v tomto poli na najbližšiu nižšiu smernú chodbu za účelom ďalšej dopravy k úvodnému dielu

porubová výstuž

zaistenie porubišťa pred zrútením nadložia. Výstuž býva drevená, železná alebo kamenná

porubová výška

výška ložiska, ktorá sa berie pri porubovaní

porubová zátinka (zásek)

zárez do ložiska kolmo na smer ložiska, aby sa ľahšie uvoľnila odstreľovaná hornina

porubové družstvo (brigáda, čata)

kolektív pracovníkov, ktorý vykonáva všetky práce s vydobytým nerastu a zaistením porubišťa

porubové pole

časť (úsek) ložiska (žily) dobývaná alebo určená najbližšie na dobývanie

porubový bok

obnažená časť ložiska, z ktorej uvoľňujeme a odlamujeme úžitkový nerast

porubový pillar

pás ložiska oddelený z porubového poľa smernými dielovými chodbami, ktorý sa samostatne dobýva

porubový plán

časové rozvrhnutie požadovanej ťažby na jednotlivé porubové polia

porubový preplástok

slabá vrstva jaloviny v sedimentárnom ložisku

pracovný predok

banské dielo, na ktorom vylamujeme úžitkový nerast alebo horninu

prerážka

chodba, ktorá spojuje dve smerné chodby alebo dokončenie spojenia dvoch banských diel

príčne dobývanie

etážové dobývanie mocných, strmých ložísk. Každá etáž sa rube samostatne v pruhoch kolmých (príčných) na smer ložiska pri súčasnom zakladaní vyrábaných pruhov

rastenie spodkov (počvy)

zjav, keď spodky banských priestorov (ktoré sú hygroskopické) priberajú vlhkosť, v objeme rastú a tlačia sa hore do banských priestorov. Následkom vlnutia obyčajne aj mäkknú, dovoľujú, aby

stropným tlakom byly stojky viac tlačené do spodku, čím sa zintenzívňuje puchnutie

razenie chodby
vytlamovanie chodby určitého profilu v smere alebo naprieč ložiska horizontálne alebo v úklone

rubač
skúsený baník, ktorý na porube dobýva úžitkový nerast. Pre uhlie užívame termín rubač, pre prácu na rude alebo skale lamač

rúbanie
činnosť priamo spojená s uvoľňovaním úžitkového nerastu z ložiska

rúbanie s ponechaním ochranných pilierov
spôsob dobývania, pri ktorom sa nad hlavnou dopravnou chodbou ponecháva z úžitkového nerastu ochranný pilier (celina) o určitej hrúbke (podľa súdržnosti horniny). Rúbať sa začne len od tohto piliera

rúbanie s ponechaním pilierikov = komorovanie
dobývací spôsob používaný pri dobývaní mocných vodorovných alebo mierne uklonených slojov, pri ktorom sa vyberá sloj vo forme komôr, oddelených od seba ponechaným ochranným pilierikom z úžitkového nerastu

rúbanie v plástoch
rúbanie mocného sedimentárneho ložiska vo viacerých vrstvách (laviciach)

sledná chodba
horizontálne banské dielo, ktorým sa otvára (sleduje) žila alebo sloj smerne

smerné dobývanie
dobývací spôsob, pri ktorom postupujeme s porubom vo smere ložiska

stariny
vyrúbané a opustené banské priestory

stenovanie
dobývací spôsob, pri ktorej sa úsek ložiska medzi dvoma paralelnými chodbami rúbe na dlhých pracovných predkoch, ktorým hovoríme stena

stojka
podpera, zachytávajúca prevažne zvislé tlaky

stojka na srub
druh výdrevy, pri ktorej vystužujeme vyrúbaný priestor guľatinou stavanou tesne vedľa seba

sväžňa = porubová sväžňa
úklonná chodba, v ktorej sa plné voziky po koľajnicách na lane spúšťajú brzdilom nadol, vyťahujú súčasne prázdne voziky nahor

ťažná chodba

chodba určená pre dopravu ťaživa

ťažná jama

kolmé alebo šikmé úvodné banské dielo, ktorým dopravujeme úžitkový nerast na povrch, resp. mužstvo a materiál pod zem

ťažná veža

železná alebo železobetónová konštrukcia nad ťažnou jamou, aby klietka mohla vystúpiť nad jamu (pri hĺbení drevená)

ťažné pole

úsek alebo niekoľko úsekov porubového poľa, z ktorých sa úžitkový nerast práve dobýva a dopravuje preč

ťažobný plán

časový a kvantitatívny rozvrh dobývacích prác

úpadné dobývanie

dobývací spôsob, pri ktorom úžitkový nerast rúbeme po úklone ložiska (od hornej smernej chodby k nižšej — smerom dolu)

úpadnica

uklonená chodba, v ktorej ťažba sa koná smerom nahor

ústupkové stenovanie

pri nepriaznivých tlakových pomeroch porubná stena nepostupuje v jednej rovine, ale je odstupňovaná, vytvorená tzv. ústupkami. Generálny sklon stupňovitej steny môže byť šikmý

ústupok

stupeň, ktorý vzniká pri stupňovitom dobývaní ložiska, takže porubíšte nadobudne tvar obrátených schodov

úvodné dielo

hlavný vstup do bane (zvislá jama, úklonná jama, stôlna)

úžitkový nerast

nerast alebo hornina, ktorá je základnou surovinou alebo dôležitou pomocnou látkou pre priemysel

vodná chodba

chodba, ktorá slúži hlavne na odvádzanie banských vôd voľným tokom na povrch

vozač = behač

mladý baník, ktorý odváža rúbaninu alebo jalovinu na vozku s pracoviska alebo od sýpu na sternú chodbu

vyrúbaný priestor

voľný priestor, ktorý zostane po vyrúbaní a odťažení úžitkového nerastu

výstupkové dobývanie

dobývací spôsob, pri ktorom sa rúbe úžitkový nerast od spodnej smernej chodby hore tzv. výstupkami, takže porubíšte nadobudne tvar obrátených schodov

výška porubu

kolmá vzdialenosť stropu porubu od počvy, na ktorej rubači pri práci stoja. Počvu môže tvoriť podlažie ložiska, podsádzka alebo aj úžitkový nerast sám podľa druhu dobývacej metódy

základový lievik

priestor vyrúbaný v hornine nad dopravným komínom; má tvar lievika, do ktorého sa sype hmota určená na zakladanie priestorov v poruboch

základkový mlyn

lom založený vo forme lievika, ktorého rozšírovaním sa hornina dobýva a komínom spúšťa na ťažnú chodbu, ktorou sa odváža na určené miesta pre zakladanie vyrúbaných priestorov

základkový sýp

strmé úklonné banské dielo spájajúce horizonty medzi sebou, ktorým sa dopravuje na miesto určenia jalovina na podsádzanie vyrúbaných priestorov

zmáhanie závalu

práca, ktorou odstraňujeme z pracovného priestoru hmoty, ktoré sa porušením otrasu alebo stien do neho nasypaly, pri súčasnom vystružovaní a tým zabezpečení porušeného miesta

RUSKÁ TERMINOLOGIA NÁRODOHOSPODÁRSKEJ EVIDENCIE

amortizacija, amortizacionnyje otčislenija	odpis, odpisy (amortizácia)
assignovanije (iz bjudžeta)	príděl (zo štátneho rozpočtu)
balans, balans buchgalterskij	súvaha, bilancia
balans godovoj	ročná súvaha, ročná bilancia
balans zaključitelnyj	konečná súvaha, konečná bilancia
balans dochodov i raschodov	bilancia príjmov a výdavkov
balans kapitalnyh vloženij	súvaha investícií, bilancia investícií
balans oborotnyj	predvaha
balans obščij	celková súvaha, celková bilancia
balans salđovoj	zostatková predvaha
balans svodnyj	celková súvaha, celková bilancia
na samostojatel'nom balanse; vydefonnij na samostojatel'nyj balans	samostatne bilancujúci
brak ispravimyj	opraviteľný nepodarok
brak neispravimyj, brak okončatel'nyj	neopraviteľný nepodarok

buchgalter glavnyj
buchgalter staršij
buchgalterskij
bjudžet, bjudžet gosudarstvennyj
bjudžetnoje financirovanie

valovaja produkcija
valovoj oborot
vznos
vedomost' grupirovočnaja
vedomost' oborotnaja
vedomost' platežnaja
vedomost' raspredelenija
vedomost' rasčetnaja
vedomost' nakopitel'naja
vnutribalansovoj
vyručka
dejatel'nost' osnovnaja
dejatel'nost' eksploatacionnaja
dokument nakopitel'nyj
dokument opravdatel'nyj
dokument pervičnyj
dokumentooborot
doocenka

dochod
dochody buduščich otčetnyh periodov
dochod vnerealizacionnyj

zabalansovoj
zagotovlenije i priobretenije
zadolžennost'

zadolžennost' debitorskaja
zadolžennost' kreditorskaja
zapis sčotnaja, provodka buchgalterskaja
zarabotnaja plata (zarplata)
zarabotnaja plata dopolniteľnaja
zarabotnaja plata osnovnaja
zarabotnaja plata načislennaja
zatrata

glavnyj účtovník
vedúci účtovník
účtovnykij; účtovnyj
štátny rozpočet
financirovanie zo štátneho

rozpočtu
hrubá výroba
hrubý obrat
odvód; spliátka
triediacia tabuľka
obratov'aja tabuľka
výplatná listina
rozvrhová tabuľka
sberná tabuľka
vnútrosúvahový tržba (v hotovosti)
hlavná činnosť
prevodzovacia činnosť
sberný doklad
prukaznyj doklad
prvotnyj doklad, pôvodnyj doklad
obeh dokladov
zvýšenie ceny; (ocenenie), vyššie ocenenie

výnos, príjem
výnosy budúcich účtovných období
mimorealizacnyj výnos, mimorealizacnyj príjem

podsuvahovoj, podbilančnyj
obstaranie
zadžennost', dlh, džžoba; pohladávka a dlh
pohladávky
džžoby, dlhy
účtovnyj zapis

mzdy, mzda
doplnkové mzdy
základné mzdy
zúčtované mzdy
náklad; spotreba

zatraty na proizvodstvo	výrobné náklady
zatraty neuveličivajuščije osnovnyh sredstv	náklady nezvyšujúce základné prostriedky
zatraty po zagotovleniju i priobreteniju materialov, zatraty po priobreteniju materialov	náklady na obstaranie materiálov
zatraty proizvodstvennyje	výrobné náklady
zatraty celevyje	účelové náklady
zatraty (materialov, truda)	spotreba (materiálu, práce), náklady (na materiál, prácu)
izderžki	náklady
izderžki obraščeniya	náklady obehu
izderžki proizvodstva	náklady výroby, výrobné náklady
iznos malocennyh i bystroiznašivajuščichsia	opotrebenie drobných a krátkodobých predmetov; oprávky k drobným a krátkodobým predmetom (ako súvahová položka) oprávky k základným prostriedkom (ako súvahová položka);
iznos osnovnyh sredstv	opotrebenie základných prostriedkov
inventar	inventár
inventar malocennyj i bystroiznašivajuščichsia	drobný a krátkodobý inventár
inventar chozjaistvennyj	hospodársky inventár
kalkulacija normativnaja	normová kalkulácia, normatívna kalkulácia
kalkulacija oščotnaja, buchgalterskaja	výsledná kalkulácia
kalkulacija planovaja	plánová kalkulácia
kalkulacija predvaritel'naja	predbežná kalkulácia
kalkulacija sebestoimosti	kalkulácia vlastných nákladov
kalkulacija smetnaja	rozpočtová kalkulácia
kalkulacija chozrasčotnaja	chozrasčotná kalkulácia
kalkulacionnaja jednica	kalkulačná jednica
kapitalnoje vloženije (kapitalo-vloženije)	investície
kapitalnyje vloženija zakončonnaje	dokončené investície
kapitalnyje vloženija nezakončonnaje	nedokončené investície
kapitalnyje zatraty	investičné náklady

kapitalnyje raboty	investičné práce
kapitalnyje raboty i priobreteniya	investičné práce a iné investície
kapitalnyj remont	investičné opravy
kapitalnoje stroitel'stvo	investičná výstavba
karta limitnaja (zabornaja)	limitný list
materialy vspomogatel'nyje	pomocný materiál
material osnovnoj	základný materiál
meždubalansovoj	mezdubalansový
nakidka (torgovaja)	prirážka (obchodná)
naloženije na syrje, na tovary	obchodné rozpätie (pri surovinách, pri tovaroch)
načislenija na zarabotnuju platu	prirážky na mzdy
nacenka	prirážka (cenová)
nedostača, nedočot	schodok, manko
neproizvodstvennyj	nevýrobný
neustojka	smluvná pokuta
nomenklatura sčotov tipovaja	typový soznam účtov
norma amortizacii, norma amortizacionnyh oščislenij	odpisová norma, odpisová sadzba
order memorial'nyj	účtový predpis, účtovný článok
order prihodnyj	príjmový príkaz
order raschodnyj	výdajový príkaz
otdel	oddelenie, odbor
otdel kapital'nogo stroitel'stva	oddelenie investičnej výstavby
otdel (buchgalterii) material'nogo učota	oddelenie materiálovej evidencie
otdel mehanizirovannogo učota	oddelenie mehanizovanej evidencie
otdel rabočego snabženija	oddelenie robotníckeho zásobovania
otdel (buchgalterii) rasčotnyj (učota truda i zarabotnoj platy)	oddelenie mzdovej evidencie (evidencie práce a miezd)
otdel (buchgalterii) učota gotovoj produkcii	oddelenie evidencie hotovej výroby
otdel (buchgalterii) učota kapital'nyh vloženij	oddelenie evidencie investícií
otdel (buchgalterii) učota proizvodstva i kalkulacii sebestoimosti produkcii	oddelenie evidencie výroby a kalkulácie vlastných nákladov výroby
otdel (buchgalterii) finansovo-rasčotnyj	oddelenie finančné a zúčtovacie

otklonenija ot planovych smet- nych cen na materialy	odchytky od planovanyh (roz- poctovanyh) cien materialu, oceňovanie odchytky materiá- lu, prídel (zo ziskov)
otčislenije (ot pribylej), otčislenije avansovoje otchody bezvzratnyje otchody vozvratnyje, otchody oborotnyje	preddavkový odvod; preddavkový prídel nepoužitelný odpad použitelný odpad
otčot otčot svodnyj otčotnost otčotnost buchgalterskaja otčotnost godovaja otčotnost periodičeskaja otčotnost sročnaja otčotnost statističeskaja	výkaz; odpočet súhrnný výkaz výkaznictvo, výkazy účtové výkaznictvo, účtové výkazy ročné výkazy periodické výkazy súrne výkazy štatistické výkazy, štatistické výkaznictvo bežné výkazy zачytenie v doklade zачytenie v účtovom predpise, zачytenie účtovným článkom stále pasíva penále výrobný stupeň nové rozdelenie prekročenie (nákladov, spotreby) prevod
otčotnost tekuščaja oformlenije v dokumente oformlenije memorialnym orderom passivy ustojčivyje peňa peredel pereraspredelenije pereraschod perečislenije plan sčotov tipovyj, plan sčotnyj tipovyj	bežné výkazy zачytenie v doklade zачytenie v účtovom predpise, zачytenie účtovným článkom stále pasíva penále výrobný stupeň nové rozdelenie prekročenie (nákladov, spotreby) prevod
plan-otčot podotčotnyje lica	typová účtová osnova
podriadčik postuplenija ot realizacii tovara postuplenija celevyje poteria poteria vnerealizacionnaja poteri ot braka poteri ot porčič materialnyh cennostej poteri prostojov	plán-skutočnosť osoby povinné vyúčtovať; pred- davky na vyúčtovanie stavebný podnik (dodavateľský) príjmy z realizácie tovaru účelové príjmy, účelové prídele strata; škoda mimorealizačná strata straty z nepodarok straty zo skazy materiálových zásob straty z prestojov

predstojaščije pläteži, predstojašč- ičije raschody pribyli i ubytki proizvodstvo nepromyšlennoje proizvodstvo vspomogatel'noje proizvodstvo nezaveršennoje proizvodstvo pobočnoje proizvodstvo podsobnoje proizvodstvo obsluživajuščije proizvodstvo osnovnoje proizvodstvo rabot chozjaistven- nym sposobom Proizvodstvo rabot podriadnym sposobom Prostoj razrez struktury raschodov poelementnyj razrez struktury raschodov kalkulačionnyj raschod raschody administrativno- upravlenčeskije raschody administrativno- chozjaistvennyje	výdaje budúcich účtovných období zisky a straty nepriemyslová výroba pomocná výroba nedokončená výroba pridružená výroba vedľajšia výroba pomocná výroba hlavná výroba vykonávanie prác vo vlastnej reži dodavateľský spôsob vykonávania prác prestoj členenie nákladov podľa druhov členenie nákladov podľa kalku- lačných položiek náklad; výdaj; spotreba správna režia hospodársko-správna režia
--	--

(Pokračovanie.)

DISKUSIE

SPÁJKA, SPÁJKOVAT', SPÁJKOVAČKA

Pre jeden zo spôsobov metalurgického spájania kovov, pri ktorom medzi spájané kovy sa vkladá prídavný materiál, dnes sa nesprávne používa názov „pájanie“, prídavný materiál sa volá „pájka“ a prístroj, ktorým sa spájanie uskutočňuje, je „pájkačka“, „pájadio“. Všetky tieto slová sú odvodené od spoločného základu „páj-“, ktorý je napríklad v týchto slovesách: *spájal, pripájal, prepájal, odpájal, zapájal, vypájal, nadpájal, rozpájal* atď. Tieto slovesá tvoria nedokonavé koreláty k dokonavým tvarom: *spojil, pripojil, prepojil, odpojil, zapojil, vypojil, nadpojil, rozpojil* ap. Všetky tieto slovesá sú s jazykovo-hľadiska správne a majú svoje náležité miesto v slovenskom slovníku. No ako je hneď na prvý pohľad jasné, všetky tieto slovesá sú formálne predponové. Bezpredponové sloveso

k týmto tvarom, teda „pájať“, by sme v slovenčine darmo hľadali.

V slovenčine sú inak známe prípady, že isté sloveso nemá tvar bez predpony, vyskytuje sa teda len v predponových podobách. Napríklad máme skupinu slov *spomenúť, napomenúť, opomenúť, pripomenúť, rozpomenúť*. . . so spoločným základom „pomn“, no nejestvuje nijaké slovenské sloveso „pomnúť“. Podobne popri slovesách *oprieť, odoprieť, poprieť, podprieť, priprieť, rozoprieť, vzoprieť sa, zaprieť*. . . nejestvuje nijaké „prieť“, ani popri *opásať, odpásať, prepásať, pripásať, rozpásať*. . . niet slovesa „pásať“ (vo význame „oviniť pásom, priprevniť niečo pásom, k pásu, okolo pásu“), popri *odoslať, poslať, rozoslať, sosláť, vyslať, zasláť*. . . nie je známe nijaké „slať“. Podobne by sme mohli pokračovať ešte pri mnohých prípadoch. Tak napríklad jestvuje *načať, počať, začať*, no nejestvuje nijaké „čať“, jestvuje *obuť, vyuť, prezuť*, no nejestvuje nijaké „uť“, jestvuje *odolať, zdolať*, no niet nijakého „dolať“, je *ocitnúť, precitnúť*, no niet „citnúť“ atď., atď.

Odkiaľ sa k nám teda sloveso „pájať“ dostalo? Prešlo k nám z češtiny, kde sa niektoré zo spomínaných v slovenčine nejestvujúcich bezpredponových slovies ešte vyskytujú. Napríklad: *pomniť, pásati, sláti, přiti*. No slovesá *pomniť* a *pásati* sa pokladajú v dnešnej češtine za archaizmy, resp. knižné výrazy a slovo *sláti* pokladá sa v tejto podobe za básnické (pozri Váša — Trávníček, Slovník jazyka českého³, Praha 1946). Podobne aj české pájetí je v Průručnom slovníku jazyka českého (Českej akademie věd a umění, Praha 1941—43) uvedená ako dve slová, po prvé ako technické slovo (vo význame „spájať dva kovové predmety kovovou slitinou, ľahšie taviteľnou než kov predmetu, letovať“) a po druhé ako slovo básnické (vo význame „napájať“).

Vráťme sa však k slovenčine. Pri slove „pájať“ ide zrejme o mechanické prevzatie z češtiny, lebo s hľadiska dnešného významu spisovnej slovenčiny nejestvuje takého odvodzovanie nových slov. Takto utvorené sloveso nám nič nehovorí, jeho významová náplň je nejasná a ako termín je nepriezračný.

Okrem toho pri prevzatí slova „pájať“ vo význame „druh spájania“ by išlo o logický defekt. V slovenčine totiž predpona pri slovese — okrem čisto vidových zmien — zpravidla bližšie určuje, vymedzuje a tým aj spresňuje obsah základu, ku ktorému sa dáva. Čiže inými slovami: predponové sloveso (okrem tých, pri ktorých sa predponou mení len vid) máva užší obsah ako jeho bezpredponový základ. Napríklad *lietať* znamená „spô-

bovať tečenie tekutiny vôbec“, kým slovesá *nalíat, rozliat* určujú už aj smer tečenia tekutiny, *doliať, odliat* aj mieru tečenia ap. Podľa toho potom, ak by sme už v slovenčine aj pripustili sloveso „pájať“, muselo by označovať to, čo doteraz označuje sloveso „spájať“, teda „dohromady dávať, slučovať hocjakým spôsobom“ (v našom prípade aj skrutkou, nitom ap.). A tak potom „spájanie“ by malo byť druhom „pájania“ (teda opačne než doteraz), čo však tiež nie je možné, lebo tu by predpona *s-* mala iba vidovú funkciu (nedokonavé „pájať“ by menila na dokonavé opakovače „spájať“, prirodzene len vtedy, keby samotné *spájať* nejestvovalo ako nedokonavé), ako v prípadoch typu *červenieť, čerieť, sčernieť — sčernieť* ap.

Tieto naše vývody môžeme nakrátko shrnúť asi takto: z češtiny prevzaté slovo „pájať“ (a jeho odvodneniny) svojou bezpredponovou formou nevyhovuje systému spisovnej slovenčiny a ako termín ani významovo ani logicky sa nehodí na pomenovanie istého špeciálneho druhu spájania.

Pri slovenskom pomenovaní tohto pojmu berieme za základ v slovenskej literatúre už používaný názov *spájka* (porov. Kunc — Hroudka, Svárnanie a spájanie, Bratislava 1951), ktorý je namiesto doterajšieho názvu „pájka“. Ako termínu dáva mu jasnú priezračnosť na prvý pohľad zrejma súvislosť so slovesom *spájať*; aj tomu, kto doteraz užíval len slovo „pájať“, je jasná formálna blízkosť slov „pájka“ a *spájka*. A čo sa formálneho tvorenia týka, termín *spájka* má oporu v pomenovaniach typu *brúska* (od *brúsiť*), *kolíska* (od *kolísať*), *obálka*, *spojka* ap., kde prípona *-ka*, typická síce pre pomenovanie dejov a činností, označuje výsledok deja alebo celkom konkrétnu vec.

Od tohto názvu *spájka* môžeme pomocou dnes veľmi produktívnej slovesnej prípony *-ovať* (porovnaj napr.: *fréza — frézovať, plečka — plečkovať, úradovať* ap.) utvoriť názov pre „spájanie spájkou“: *spájkovať* (za doterajšie „pájať“). Otvára nám ešte pomenovať prístroj, ktorým sa spájkuje: je to *spájkovací prístroj* čiže *spájkovačka* (tvorené podobne ako nesprávne „pájačka“).

Myslíme, že navrhované výrazy *spájka, spájkovať, spájkovačka* v ničom nezaostávajú za starými výrazmi, ktoré majú nahradiť. Ba naopak, v porovnaní s nimi majú veľké prednosti: gramaticky správnymi, systémovými jazykovými prostriedkami jasne vyjadrujú svoj vzťah k pomenovanému pojmu a k pomenovaným predmetom.

Ferdinand Buffa

ZPRÁVY

Ing. J. Huka: *Mechanická technológia*. Učebnica pre školy strojnícke a pomocná učebnica pre vyššie školy strojnícke. Z čestiny preložil Ing. J. Hanák, vydalo Státne nakladateľstvo v Bratislave r. 1951, I. diel str. 357, II. diel str. 377, cena broš. Kčs 60.— + 79.—.

Úvodom k tejto recenzii nech je nám dovolené konštatovať, že odborné vyňatia Štátneho nakladateľstva majú veľmi peknú jazykovú úroveň. Iste za to v nemalej miere vďaka úzkej spolupráci s Ústavom slovenského jazyka SAV.

Toto konštatovanie platí i o tomto preklade učebnice mechanických pracovných postupov pri výrobe. Celkove prekladateľovi sa podarilo zvládnuť svoju prácu zdarne, na čom však zásluhu majú iste aj recenzenti. Predsa však pokladáme za potrebné o tak dôležitom diele vysloviť niekoľko jazykových pozorovaní. Tým viac, že v Úvode je výzva na čitateľa, aby sa neuspokojil s osvojením si všetkých technických termínov v knihe uvádzaných, ale aby sa snažil sám nájsť lepší slovenský termín. Prinášame teda drobnejší príspevok k tomuto hľadaniu.

Tieto učebnici, ako odbornej publikácii, škodí rozkollanosť pri niektorých termínoch. Napríklad popri náležitom názve *koleso* uživa sa na začiatku knihy aj nesprávne (nárečové) „kolo“ (I, 88, 100, 141, 203, 272) a potom aj „súkolie“ (I, 89, 100, 102, 156, 181, 203, 211) miesto správneho *súkolesie*. Z tých istých dôvodov nám prichodí zahrnúť v terminológii aj slová „kolár“ (I, 70) miesto správneho *kolesár*, „kolárska osekávačka“ (I, 69) miesto *kolesárska osekávačka* a „kolárstvo“ (I, 51) miesto náležitého *kolesárstvo*.

Podobne popri nesprávnom tvare „týcnica“ (I, 50, II, 101) býva aj náležité *dotýčnica* (II, 42). Takisto z dvoch pomenovaní pre ten istý pojem: „otáčka“ (I, 272) a *obrátka* (I, 273) treba dať prednosť druhému.

Dalej namiesto nesprávneho „jímka“ (I, 316) treba užívať názov *záčhytka* a miesto „rozteč“ („rozteč píly“ I, 83, 93, 139, 140, 206, 235, 290, 281) má byť *dezenie* (ako je to už napr. v II, 45, 57). Potom aj termín „roztečná kružnica“ (I, 329) sa má zmeniť na *kružnica dezenia*.

Namiesto novotvaru „točovník“ (II, 5, 6, 27, 36) by sme azda vystavili s pôvodným domácim názvom *točenie* (vo zmysle obrábania na točovníke). Potom aj miesto „podtočovník“ (II, 42) by mohlo byť *podtáčanie*. Na druhej strane však žiada sa zredukovať užívanie slovesa „točiť“ vo význame „krútiť, obracať“ (napr. v prípadoch: spätné točenie valcov I, 211; točenie predmetu II, 11; skrútka sa točí na mieste II, 114; vrták sa točí II, 101; rýchlo sa točiace lopatky I, 138; stáčanie (sbaľovanie) plechov I, 224 ap.).

Z oblasti netermínov nesprávne sú tieto slová: „špicatý“ (I, 248, 264, II, 41, 55, 58, 116, 120) miesto správneho *končitý* alebo *zahrotený*. Potom aj „špicatenie“ („špicatenie koncov“ I, 101) treba zmeniť na *zahrobovanie* a „špic vrtáka“ (II, 99) na *hrot vrtáka*. Sjednotiť a pozneniť podľa toho treba aj názvy „špicák“ (II, 22) a „špicák“ (II, 25).

Miesto slova „lišta“ (I, 52, 82, 94, 230) je lepšie *lata* a miesto „závada“ (I, 245) je lepšie *chyba*, *nedostatok*. „Prejímajce kalibre“ (I, 335) by bolo výstižnejšie nazvať ako *preberacie kalibre*.

S hláskoslovného hľadiska vyskytuje sa tu tiež niekoľko nedostatkov. Napríklad dĺžka chyba týmto slovom: „vystružník“ (II, 116) = *vystružník* (ako je to už na str. 118); „drevo borové“ (I, 112)

= *drevo bórové*; „šipka“ (I, 87) = *šípka*; „seriová kontrola“ (I, 330, 332) = *seriová kontrola*.

Nepriemenná pravopisná chyba je na str. 308, I. dieľu vo vete: „... škatule sa ukladajú... aby boli riadne ohrievané.“ Má byť ... *aby boli riadne*...

Dalšie naše poznámky sa týkajú málkosti spoluhlások. Mákké chýba slovom: „vôla“ (v I. diele) = *vôľa* (tak v II. diele), „špecifický“ (I, 16, 42, II, 13) = *špecifický*.

Kollasanie je, čo sa týka málkosti, aj pri slove *piľovať* — *piľovať* (piľovať je v I. diele, napr. *píla sa opíľuje* 85, *otvor prepíľoval* 277, *podpiľovaná prestrážnica* 278, *ručné píľovanie* 284, *otvory píľovať*, *píľovací stroj*, *prestrážnik opíľovať* 285, *očistenie opíľovaním* 266, *ojedinele* aj v II. diele: *vypíľovanie žliabku* 32; *piľovať* je v II. diele, napr.: *piľovanie* 77, *chrábit noža... vypíľovať* 70, *spíľované hlavy* 69, *pipíľovať* 32). Za správný treba pokladať len tvar s tvrdým l: *piľovať*.

Azda omylom sa dostalo mákké f' aj do slova „okružľosť“ (I, 333) = *okružľosť*.

Od podstatného mena *opora* je náležité prídavné meno *oporný*. Má byť teda *oporný hlavičkáč*, *oporná hlava nitu* a nie „operný“ (ako je to v I, 232, 233, 236).

Všimnime si ďalej aj niektorých kmeňoslovných nedôsledností. Tak slovo *vretenná* treba písať s dvoma n, z ktorého jedno pochádza už zo základu *vretet* a druhé je príponové. Chybné je teda v oboch dieľoch tejto knihy *dôsledne* písané „vretenn“ s jedným n.

Nesprávny je tvar adjektíva „stojankový“ v prípadoch: „stojankové meradlo“, „stojankové teleso“ (I, 352). Toto adjektívum totiž predpokladá nejaké substantívum „stojanok“ alebo „stojanek“, aké však nejestvuje. Jestvuje však správny tvar *stojánek* (používaný konečne na nasledujúcej strane 353) a od toho je potom náležité adjektívum *stojánekový* (*stojánekové meradlo*, *teleso* ap.).

Chybné tvorené sú ešte aj tieto zdobeniny: „kolečko“ (I, 102) miesto správneho *kolesko* a tvar „kotúček“ (alebo „kotúčok“), ktorý vyplýva z vety: „hriadeľ k brúsiacemu kotúčku“ (I, 162). Má byť: *hriadeľ k brúsiacemu kotúčku*.

Namiesto adjektívneho tvaru „guľočkový“ („guľočkové ložisko“ I, 82, 101) úplne by sme vstúpili s tvarom *guľkové ložisko*.

Vo vete: „surové železo oceliarske a sľevárenské“ (I, 10) tvar „sľevárenské“ je nenáležité: treba ho nahradiť tvarom *sľeváčské*, ktoré je náležité tvorené od m na zamestnanja (podobne ako adjektívum *oceliarske* od *oceliar*, a nie od „oceliareň“), pričadne slovcami *lejárské*.

Z dvojtvarov „podkovitý strmeň“ (I, 236) a *podkovovitý strmeň* (ďalej), „modelové dosky“ (I, 136) a *modelové dosky* (ďalej) sú správne len druhé tvary, čo korektúra mala opraviť.

Miesto adjektíva „stavaci“ je ako termín prízračnejšie adjektívum *nastavovací*. Podľa toho teda treba opraviť tieto výzvy: „stavacie výstružníky“ (II, 118), „stavacia skrútka“ (I, 270, 271, II, 28, 54, 114) na *nastavovacie výstružníky*, *nastavovacia skrútka*.

Namiesto tvaru „výmet“ (I, 335) žiada sa dať tvar *výmetok*. Tvar výmet by sa škôr hodil ako meno činiteľské (porov.: výroba — výrobok ap.). Potom by bola aj *výmetková strana medeného kalibru* a nie „výmetová strana...“ (ako je v I, 334).

Tvaroslovných nedostatkov je v tomto diele pomerne málo. Nesprávne pádové koncovky majú tieto substantíva: nom. pl. „kanálie“

(I, 32, 165) miesto *kanály*, „čelusti“ (I, 101) miesto *čeluste*; gen. sg.: „steny rekuperátoru“ (I, 40) miesto *rekuperátora*, „zuby rámku“ (I, 272) miesto *rámika*, „stojanu“ (I, 138), miesto *stojana*, „uhol chrbáta“ (I, 277 trikrát) miesto *chrbta*; inštr. pl. od „rukovätí“ je *rukovätami*, a nie „rukoväťmi“ (II, 93).

Niektoré slovesá zas majú nesprávne osobné koncovky: 3. sg. „merá“ (vo vete: „teplota... sa merá“ I, 320) treba zmeniť na *meria*; podobne tvar „vyreže“ („závit sa vyreže“ II, 70) treba opraviť na *vyreže*. Miesto 3. pl. „otupnia“ (vo vete „brúsne zrnka sa časom otupnia“ II, 90). má byť *otupejú*; *brúsne zrnka časom otupejú*.

Od adjektíva „krehký“ tvorí sa 2. stupeň príponou *ejší* a nie *ši*. Nesprávny je teda tvar „krehší“ („vycedeniny sú krehšie“ I, 19), ale má byť *krehkejší*.

Ďalšou chybou prekladu sú niektoré predložky použité chybné. Tak miesto predložky „k“ treba použiť na v týchto prípadoch: „(poloha kladiva) so zreteľom k okraju nákovy“ (I, 170) = *so zreteľom na okraj*; „naberáky (výťahov) sú upevnené k reťazi, zriedka k pásu“ (I, 109) = *... upevnené na reťazi, zriedka na pás*. Miesto predložky „v“ patrí predložka *do* v týchto prípadoch: „obľuky skladáme v kruh“ (I, 116) = *... do kruhu*; „kužeľ... sa uvedie v otáčanie“ (I, 208) = *... do otáčania*. Bezpredložkový instrumentál (tzv. nástrojový) sa pýta v tejto vete: *výroba jadier [s] pomocou šablóny* (I, 127).

Ďalej v tomto preklade nájdeme aj pasívne väzby, bez ktorých by sa bolo možno zaobísť. Napríklad: „Röntgenovým meraním bojo zistené“ (I, 20) miesto lepšieho: *meraním sa zistilo*; „(guľa) je tu držaná kliešťami“ (I, 147) miesto: *guľa tu držia kliešte*; „troska... prestane byť vháňaným vzduchom chladená“ (I, 146) miesto: *troska prestane vháňaný vzduch chladíť*.

V kladení čiarok niet v tomto preklade veľkých chýb. Iba ojedinele sa vyskytnú čiarka na nesprávnom mieste, napr.: *koks sa najlepšíe prekladá z vagónov U [.] priamo do košíkov* (I, 26).

Niekdé chýbajú celé slová, takže smysel vety je značne narušený. Napríklad: „(hnojanie) robí sa nástrojom na obr. 42“ (II, 96) miesto správneho: *náštrom, ktorý je znázornený... ap.*; „(úder) na zadnú plochu (?) telesa“ (I, 71).

Ani tlačových chýb nie je tento preklad ušetrý. Niektoré sú veľmi nepríjemné, lebo narušujú smysel vety. Napríklad: „pochybné konštrukcie (lože, vozidlá, žeravy)...“ (I, 243) miesto správneho: *pochybné; stôl posunúť nekresleným hrebeňom* (I, 95) miesto *... nakresleným hrebeňom*; „liaty hliník má pevnosť asi päťnu, valcovany priemer tretinu pevnosti železa“ (I, 44) miesto *... valcovany priemerné tretinu...;* „staršie druhy bronzu“ (I, 46) miesto *... druhý bronzu*.

No aj ostatné tlačové chyby mala korektóra opraviť. Napríklad: „zanedbateľne úchyľky“ (II, 64) miesto *zanedbateľné...;* „najmenší zvyšok“ (I, 281 tab.) miesto *najmenší*; „unikajúci kyslíčnik“ (I, 33) miesto *unikajúci...;* „uhľovodík“ (I, 26) miesto *uhľovodík*; „roztrapatenie“ (II, 39) miesto *roztrapatenie*; „pvnosť v etahu“ (II, 13) miesto *pevnosť v etahu* ap.

No i popri týchto nedostatkoch táto učebnica sa číta veľmi dobre a spomínané chyby do úzadia zatláča mnoho pekných (zväčša nových) výrazy slovenských termínov, ktoré tu, žiaľbohu, pre nedostatok miesta nemôžeme menovať. Menšie nedôslednosti zas čiastočne ospravedľuje značný rozsah tejto publikácie (734 strán).
F. Buffa

Terminologické komisie Ústavu slovenského jazyka SAV

1. Komisia pre matematickú terminológiu (prof. A. Dubec)
2. Komisia pre fyzikálnu terminológiu (prof. Dr. J. Vanovič)
3. Komisia pre terminológiu anorganických prírodných vied (Dr. J. Šalát)
4. Komisia pre chemicko-technologickú terminológiu (prof. Dr. J. Gašperík)
5. Komisia pre strojnú terminológiu (prof. Ing. J. Gonda)
6. Komisia pre elektrotechnickú terminológiu (prof. Ing. Dr. P. Poliak)
7. Komisia pre zemenergetickú terminológiu (prof. Ing. Dr. P. Gál)
8. Komisia pre staviteľskú terminológiu (prof. Ing. S. Bella)
9. Komisia pre terminológiu architektúry (prof. Ing. E. Belluš)
10. Komisia pre banickú terminológiu (prof. Ing. Dr. Jozef Šlímčík)
11. Komisia pre potravinársku terminológiu (prof. Ing. L. Cievárek)
12. Komisia pre botanickú terminológiu (prof. Dr. M. Novacký)
13. Komisia pre zoológickú terminológiu (prof. Dr. O. Ferienc)
14. Komisia pre poľnohospodársku terminológiu (Ing. J. Jakubík)
15. Komisia pre lesnícku terminológiu (prof. Ing. Dr. F. Papánek)
16. Komisia pre lekársku terminológiu (prof. Dr. J. Antal)
17. Komisia pre lekárnícku terminológiu (doc. Dr. L. Zathurecký)
18. Komisia pre veterinársku terminológiu (prof. Dr. J. Hovorka)
19. Komisia pre marxistickú terminológiu (prof. Dr. I. Hrušovský)
20. Komisia pre ekonomickú terminológiu (Dr. S. Heretik)
21. Komisia pre právnickú terminológiu (Dr. A. Zátarecký)
22. Komisia pre jazykovednú terminológiu (doc. Dr. J. Ružička)
23. Komisia pre výtvarnícku terminológiu (prof. A. Struhár)
24. Komisia pre terminológiu hudobného umenia (Dr. J. Kresánek)
25. Komisia pre telovýchovnú terminológiu (prof. Dr. K. Straňai)